

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23CoP/41/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114204548
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lea Stovičková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2114204548.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti o maloletého: E. G., nar. XX.X.XXXX, bytom Y. XXXX, t. č. G. G. v V., V., L. XX, o zmene majetkového opatrovníka, o odvolaní Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, Trnava, Jána Bottu 4 proti uzneseniu Okresného súdu Trnava z 19. marca 2014 č. k. 10P/14/2014-8, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o ustanovení opatrovníka maloletému na zastupovanie v konaní r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa uznesením napadnutým odvolaním začal konanie o zmenu majetkového opatrovníka maloletého a ustanovil mu Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Trnava, J. Bottu 4 opatrovníkom na zastupovanie v konaní o zmenu majetkového opatrovníka.

Rozhodnutie vo výroku o ustanovení opatrovníka pre konanie maloletému odôvodnil ustanovením § 31 ods. 2, 3 a 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine bez skutkového odôvodnenia.

Proti uzneseniu, výroku o ustanovení opatrovníka v konaní maloletému, podal odvolanie Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Trnava, ktorý nesúhlasil so svojim ustanovením opatrovníkom maloletému v konaní. Odvolanie odôvodnil tým, že trvalý pobyt maloletého je v Y. XXXX a spisovú dokumentáciu o maloletom vedie Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta. V zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele uvedený úrad vypracováva plány sociálnej práce a navštevuje maloletého v zariadení. Poukázal na to, že už v konaní Okresného súdu Trnava sp. zn. 26 P/293/2006 pri určení majetkového opatrovníka bol ustanovený opatrovníkom maloletého Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba (§ 201 a § 204 O. s. p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 201 a § 202 O. s. p.), po zistení, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O. s. p.), preskúmal uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o ustanovení opatrovníka maloletému v konaní v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, bez pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné a uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutom výroku je potrebné zrušiť z dôvodu odňatia účastníkom možnosti konať pred súdom.

Predmetom konania je ustanovenie opatrovníka maloletému v konaní o zmenu majetkového opatrovníka maloletého.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé (§ 9 Občianskeho zákonníka). Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať (ďalej len „kolízny opatrovník“). Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia kolízneho opatrovníka súd ustanoví aj v prípadoch, ak maloleté dieťa nemá zákonného zástupcu alebo ak zákonný zástupca nemôže z vážneho dôvodu maloleté dieťa v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať. Na ustanovenie kolízneho opatrovníka sa primerane použijú ustanovenia § 60 a 61. Funkcia kolízneho opatrovníka zaniká ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený (odsek 4).

Zastupovanie maloletého dieťaťa je súčasťou rodičovských práv a povinností [§ 28 ods. 1 písm. b)]. Rodičovské práva a povinnosti majú obidvaja rodičia, a teda obidvaja rodičia majú právo a povinnosť zastupovať maloleté dieťa. Podľa § 9 Občianskeho zákonníka maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Právo a povinnosť rodičov zastupovať maloleté dieťa zaniká priamo zo zákona plnoletosťou dieťaťa zároveň so vznikom spôsobilosti dieťaťa na právne úkony v plnom rozsahu. Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku veku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Právo a povinnosť zastupovať maloleté dieťa nie je teda neobmedzené. Pri právnych úkonoch, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom, nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa žiadny z rodičov a súd obligatórne ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať. Dôvodom na ustanovenie kolízneho opatrovníka podľa odseku 2 je teda potencialita rozporu záujmov objektívneho charakteru. Ustanovenie odseku 2 určuje podmienky, za ktorých je vylúčené, aby rodičia ako zákonní zástupcovia zastupovali svoje maloleté deti, a to bez ohľadu na to, či ide o zastupovanie v konaní (napr. občianskom súdnom konaní) alebo o zastupovanie pri právnych úkonoch, s ktorými sú spojené hmotnoprávne účinky. Jeho funkcia zaniká priamo zo zákona bez potreby osobitného rozhodnutia, predovšetkým ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na účely ktorého bol ustanovený. Ustanovenie § 31 neobsahuje ani exemplifikatívny výpočet osôb, ktoré by mohli byť do funkcie kolízneho opatrovníka ustanovené. Spravidla ním bude úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgán sociálnoprávnej ochrany detí. Ustanovenie § 73 ods. 2 písm. b) bod 2 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele do pôsobnosti tohto úradu zahŕňa aj výkon funkcie kolízneho opatrovníka podľa § 31.

Ustanovenie opatrovníka maloletému v konaní predpokladá preto maloletého účastníka, t. j. ktorý nedovŕšil osemnásť rokov veku alebo neuzavrel manželstvo pred dovŕšením osemnásteho roku veku a zároveň potencialitu rozporu záujmov medzi rodičmi a deťmi alebo medzi deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom.

Vychádzajúc z uvedeného, opatrovníka maloletému na zastupovanie v konaní možno ustanoviť len za zákonom predpokladaných podmienok, ktorých splnenie vyhodnotí súd a uvedie do odôvodnenia rozhodnutia, ktorým kolízneho opatrovníka ustanovuje. V danej veci však súd prvého stupňa uvedeným spôsobom nepostupoval, nakoľko svoje rozhodnutie odôvodnil len citáciou ustanovenia § 31 ods. 2, 3 a 4 zákona o rodine bez bližšieho zdôvodnenia svojho myšlienkového postupu, vedúceho k ustanoveniu práve ním zvoleného kolízneho opatrovníka. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa odňal svojím postupom možnosť konať účastníkom pred súdom.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. súd rozhodnutie zruší, len ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. V zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia, ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A), Komisie (napr. Stanovisko vo veci E. R. T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu ním odníma možnosť konať pred súdom.

Podľa názoru odvolacieho súdu bolo takouto vadou postihnuté i konanie pred súdom prvého stupňa v prejednávanej veci. Z odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého vyplýva, že rozhodnutie o ustanovení kolízneho opatrovníka maloletému v konaní odôvodnil len citáciou ustanovenia § 31 ods. 2, 3 a 4 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine bez bližšieho zdôvodnenia svojho myšlienkového postupu vedúceho ho k ustanoveniu práve ním zvoleného opatrovníka. Pre tento nedostatok pre vec podstatných dôvodov je konanie pred súdom prvého stupňa postihnuté vadou majúcou za následok zrušenie jeho rozhodnutia (pre nedostatok dôvodov).

Odvolací súd postupujúc podľa § 221 ods. 1 písm. f) O. s. p. zrušil uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o ustanovení kolízneho opatrovníka maloletému v konaní a podľa odseku 2 citovaného ustanovenia mu vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré odôvodní tak, aby účastníkom z neho vyplýval argumentačný proces rozhodnutia a aby bol preskúmateľný odvolacím súdom v prípade účastníkmi podaného odvolania.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.